

KVALITETA - ROKI CENE IN KREDITI

OB ZAKLJUČKU LETA SMO GENERALNEMU DIREKTORJU JOSIPU KOPINIČU POSTAVILI NEKAJ VPRAŠANJ, KI NAJ PRIKAŽEJO PREDVSEM MOŽNOSTI NASEGA PODJETJA ZA NAPREJ. GOVORILI PA NAJ BI TUDI O TEŽAVAH, S KATERIMI SE MORAMO BORITI PRI NASIH PRIZADEVANJIH ZA BOLJŠI KOS KRUA.

Ob zaključku leta se po navadi ozremo nazaj in prevrednotimo svoje delo. Ker raje govorimo o uspehih kot neuspehih, kaj imate vi za največji delovni uspeh kolektiva v letu 1968?

Praviloma smo v vseh preteklih letih prihajali v naslednje leto z dokaj visokim zaostankom proizvodnje. Ta je znašala do 5000 ton. To je seveda pomenilo znatne zamude. V letošnjem letu končujemo poslovanje le z nekaj sto ton zaostanka. Tak rezultat je v veliki meri posledica organizacijskih posegov, ki smo jim bili priča v zadnjih dveh letih. Kljub določenemu odporu obrtniški način proizvodnje le potiskamo skozi vrata ven.

Uspeh pomeni tudi to, da smo se obdržali na tržišču. Podjetje je konsolidirano, ni zadolženo in ni velikih izgub. Imamo skoraj 100 % zaposlitev, čeprav je ta nenakomerna in bo v prihodnjem letu ogrozila nekatere težke stroje. Konec koncev lahko govorimo o tem, da svoje obveznosti izpolnjujemo in že to je uspeh kolektiva.

Večkrat ste že poudarili, da v razmeroma težkih pogojih gospodarjenja, ki jih poraja družbena in gospodarska reforma, v primerjavi z ostalimi proizvajalci industrijske opreme poslujemo uspešno. Ali to pomeni, da se po nekaj težkih letih tudi za nas kažejo boljše perspektive?

Kovinsko stroko delimo v več skupin, pri čemer je najtežje težki industriji. Tu gre za po-

drobljeno proizvodnjo, dobiček pa je majhen ali pa ga sploh ni. Zato tudi ni mogoče formirati skladov za modernizacijo ali vsaj enostavno reprodukcijo, kaj šele razširjeno. Zaradi tega za obratna sredstva uporabljamo celo amortizacijska sredstva.

Ustvarjati bi morali letno vsaj 300 milijonov Ndin dohodka. Vsakoletno povišanje dohodka je premajhno, da bi zadostili vsem potrebam, med katere spada ne nazadnje družbeni standard. Kje so boljše perspektive? Mislim, da je to odvisno od možnosti kreditiranja.

Ne samo kvaliteta, s katero uspevamo, niti roki, kjer smo na pravih znaten korak dalje, ali cena, s katero se še nekako uveljavljamo.

Kreditni so pogoj za boljše perspektive. Če bi imeli banko, ki bi nam kreditirala proizvodnjo velikih naročil, bi lahko takoj sklenili pogodbe za ca. 400 do 600 milijonov Ndin. Gre za velike objekte, kot so hidroelektrarne, cementarne itd. Imeli bi enakomerno zasedbo delovnih mest, zlasti na težkih strojih. Večji dobiček bi nam tako napolnil sklade. Zal naj ob tem omenim, da nam zlasti slovenske banke delajo težave pri kreditiranju.

Kljub vsem težavam bomo povečali v prihodnjem letu planirani dohodek od letošnjih 212 milijonov Ndin. V času reforme smo na tak obseg prišli od približno 145 milijonov Ndin, kar pa je, kot sem že omenil, premalo, čeprav gre tudi za količinsko povečanje proizvodnje. V skladu s planom lahko v prihodnjem letu pričakujemo za 7 do 8 % povečanje osebnih dohodkov.

Kam bi morali usmeriti proizvodnjo, da bi uspeli?

Uspeli bomo, če se bo področje kreditiranja in investiranja odprlo tako, da bomo našli kupce za svoje proizvode.

— Nadaljevati moramo z reorganizacijo, ki nam je prinesla nekaj dobrih rezultatov.

— Nujni so premiki kadrov, pri čemer naj nas vodi načelo pravega človeka na pravo delovno mesto.

— Proizvodnjo, ki pri nas nima prihodnosti in je nerentabilna, je zamenjati z bolj perspektivno.

Prekinitev dela poleti in poseg zunanjih družbeno-političnih faktorjev za spremembo strukture kadra v našem podjetju sta dva mejnika, ki vplivata na to, da smo se zganili. Blíža se reelekcija vodilnih, pa tudi za nekatera druga delovna mesta je čas, da jih zasedemo z bolj ustreznimi kadri. Kako je s spremembo strukture kadra, ali bi lahko to vplivalo na zboljšanje stanja v kolektivu?

Mislim, da postopek zunanjih družbeno-političnih faktorjev pri intervenciji za zamenjavo vodilnih oseb ni bil ustrezen. Brez preverjanja anonimnih in drugih izjav ni mogoče izvesti akcije. Ta pomoč je povzročila določeno zmedo. Leto, ki je pred nami, bo pineslo razpis za skoraj vsa vodilna in vodstvena delovna mesta razen tistih, ki so bila pred kratkim izpolnjena zaradi reorganizacije. Nihče ne more reči, da nismo naredili vsega za normalno zamenjavo, ki jo narekuje reelekcija. Če nekdaj ne ustreza zahtevam delovnega mesta, ni nujno, da sedi na njem vsa štiri leta, toliko časa, kolikor traja reelekcijska doba. Morda so glede tega bili tudi samoupravni organi nekoliko togi, ker nismo nobenega predčasno zamenjali. Si-

cer pa bi z novim enotnim pravilnikom o delitvi zaostritvi osebne odgovornosti vodilnih in vodstvenih lahko ustrezno zamenjali kadre.

Problem je v tem, s kom zamenjati izpraznjena delovna mesta. Žal kljub nekoliko povečanim osebnim dohodkom na ljubljanskem področju delovne sile se strokovnjaki za nas ne zanimajo. Čeprav je Litostroj glede osebnih dohodkov pri vrhu kovinske industrije in črne metalurgije v Jugoslaviji, pa ne pomeni, da so ti dohodki dovolj visoki za Ljubljano. Obkroženi smo z bančnimi ustanovami, zbornicami, zastopništvom, zunanjetrgovinskimi in trgovinskimi podjetji, predstavništvom itd. in s podjetji, ki proizvajajo artikla za široko potrošnjo. V takem okolju nam žal zmanjka sape. Prav tu je vzrok, da kljub razglasom za prosta delovna mesta ni odmeva. Problem kadra in kadrovanje v našem podjetju je zato razmeroma težak in smo prisiljeni izbirati med dejanskimi možnostmi. Velikemu številu zaposlenih smo omogočili različne oblike šolanja. Vendar je šolanje dolga pot, pa tudi izbora ni pravega.

Z enotnim pravilnikom smo hoteli odpraviti uravnilovko, približati osebne dohodke vodilnih in vodstvenih podobnim kadrom v Ljubljani ter zaostriti osebno odgovornost posameznika z avtomatizmom za izvedbo reelekcije v legalnih okvirih.

Prvi rezultati kažejo, da so se ustalili odhodi iz podjetja, prav tako pa zaostritev odgovornosti že daje določene uspehe v izpol-

V NOVEM LETU 1969
DVAINDVAJSETEM LETU LITOSTROJA —
ŽELIMO VSEM DELOVNIM TOVARIŠEM,
NAŠIM POSLOVNIM PRIJATELJEM
IN VSEM DELOVNIM LJUDEM
POLNO USPEHOV
IN OSEBNEGA ZADOVOLJSTVA!

DELAVSKI SVET PODJETJA
UPRAVNI ODBOR IN UPRAVA
TOVARNIŠKI KOMITE ZKS
SINDIKALNA ORGANIZACIJA
MLADINSKA ORGANIZACIJA
UREDNIŠKI ODBOR
OBRATNA AMBULANTA

Kje smo?

Tokrat delamo v tem letu zadnjo predkontrolno naše poti. Preostane nam le še december in poslovno leto bo pri kraju. Čas bo potekel in kontrola bo strožja in bolj vsestranska kot pa dosedanje. Izdelati bomo morali poslovno poročilo. V njem pa bo podano več gospodarskih kazalcev, s katerimi bomo ocenjevali naše delo in rezultate našega dela.

Zaenkrat pa si oglejmo, do kam smo prišli na naši poti izpolnjevanja proizvodnega načrta. Poglejmo:

Finančna realizacija (Ndin):

		%	%
— fakturirana	172 800 572	89,87	81,26
— plačana	159 094 500	82,74	74,81

Blagovna proizvodnja (v tonah):

— skupna	16 301,0	99,02	88,06
— finalizirana	10 919,4	98,77	86,93
— odpremljena	10 609,7	95,97	84,47

Osebnih dohodki — bruto — (Ndin):

— izplačani	52 783 142,57	95,04	87,09
-------------	---------------	-------	-------

V prvem stolpcu navajamo rezultate enajstmesečne izpolnitve proizvodnega načrta, v drugem stolpcu odstotkovno izpolnitev enajstmesečnega dinamičnega načrta. Dobri rezultati so tisti, ki so nad 100 odstotkov. Žal tokrat ni nobeden. V zadnjem stolpcu pa je navedena odstotkovna izpolnitev celotnega načrta. Do konca leta je le še en mesec in kot vemo, pride na en mesec

(statično) 8,33 odstotka naših obveznosti. Ker pa je v zadnjem stolpcu najboljši rezultat 88 odstotkov (skupna proizvodnja), razlike do 100 odstotkov torej 12 odstotkov, lahko zaključimo, da smo za december pustili zelo velik zalogaj! Iz tega primera tudi nazorno vidimo razliko med dinamičnim in statičnim načrtom, ki ga v bodoče lahko uporabimo kot pouk ali izkušnjo.

njevanju planskih nalog na vseh ravneh.

Menim, da bomo, kolikor ne bomo kompromisarski, s takimi instrumenti uspeli. Za to bi morali zlasti skrbeti samoupravni organi in družbeno-politične organizacije.

V letu 1968 je bilo opaziti znaten premik v opredelitvi pristojnosti med samoupravnimi organi

na eni strani ter upravo in strokovni službi na drugi strani. Zlasti slednje dobivajo na pomen in odgovornosti.

Čemu pripisujete tak razvoj odnosov med »upravo« in »samoupravo«?

Očitati so nam, da gre pri nas za povezanost uprave in samouprave. Zlasti v zadnjem obdobju smo dokaj jasno opredelili pristojnosti in se samoupravniki ne vtikajo v operativno delo. Samoupravni organi zahtevajo od pristojnih služb strokovno obdelane predloge in smo daleč od tega, da bi šlo za povezanost.

Kaj želite članom kolektiva v letu 1969?

Želim, da bi v prihodnjem letu rešili čimveč naštetih problemov. Predvsem bi želel, da bi vsaj deloma zamenjali zastarel strojni park in ga modernizirali, saj je to eden od pogojev za uspešnejše izpolnjevanje planskih nalog.

manjkanje ali pa neustrezno porabo kapitala. Tržišče zahteva kreditiranje, za kar pa mi nismo sposobni. Tuji dobavitelji, ki nudijo kredite, povečujejo uvoz industrijske opreme v Jugoslavijo. Zaradi tega se moramo mi zadovoljiti le z obrobniimi deli. Pri vseh proizvodih pa položaj ni enak. Na področju ladijskih motorjev doživljamo porast proizvodnje, ki bo trajal do tedaj, ko bodo ladjedelnice zahtevale ugodnejše kreditiranje.

Pri proizvodih, ki ne predstavljajo kompleksnih objektov, ni zaslužka. To povzroča sila raz-

Značilnosti temeljnega zakona

O UGOTAVLJANJU IN DELITVI DOHODKA V DELOVNIH ORGANIZACIJAH

S 1. januarjem 1969 bo začel veljati Temeljni zakon o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah, katerega je sprejela Zvezna skupščina dne 27. julija 1968 (Ur. l. SFRJ št. 32/68).

Ta zakon prinaša bistvene spremembe napram dosedanjim zakonitim predpisom o ugotavljanju celotnega dohodka in delitvi dohodka v gospodarskih organizacijah, tako v pogledu samoupravnega odločanja pri formiranju oblik združenega dela, ugotavljanju in delitvi dohodka, kakor v pogledu vsebine elementov in obračuna dohodka.

Ker bo novi zakon vplival na spremembo v poslovanju v prihodnjem letu, je potrebno, da se z bistvenimi spremembami seznanijo vsi člani kolektiva. S tem namenom objavljamo v tem članku značilnosti tega zakona.

Bistvene značilnosti novega zakona so:

1. Poudarek na samoupravnem odločanju glede formiranja oblik združenega dela ter ugotavljanja in delitve dohodka.

2. Celotni dohodek ugotavljamo po fakturirani realizaciji, s tem, da se v celotni dohodek ne vsteva prometni davek od prometa blaga na drobno, ki ga delovna organizacija zaračunava pri prodaji blaga kupcu — končnemu potrošniku.

3. Sprememba vsebine in elementov dohodka, katerega vrednost je postavljena na raven novoustvarjene vrednosti, ki jo v politični ekonomiji poznamo pod pojmom neto produkt.

4. Nov kriterij pri delitvi dohodka.

5. Samoupravno in družbeno dogovarjanje glede pogojev pridobivanja dohodka in osnov ter meril pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

POUDAREK NA SAMOUPRAVNEM ODLOČANJU

Temeljni zakon izhaja namreč iz načela, da delovni ljudje v združenem delu z družbenimi sredstvi pridobivajo dohodek in razpolagajo z njim kot z rezultatom svojega dela. Pri tem oni delijo dohodek v svojem in skupnem interesu, po načelu delitve po delu in solidarnosti v skladu s statutom, drugimi splošnimi akti in zakonom.

Taka izhodna osnova novega zakona je zasnovana na dejstvu, da naš družbeno-ekonomski sistem karakterizira dohodek kot rezultat individualnega, združenega in družbenega dela, in pravico delovnega človeka, da kot posameznik in kot član delovne organizacije uživa sadove svojega dela in materialnega napredka celotne družbe.

Pravico do pridobivanja in delitve dohodka uresničujejo delovni ljudje v vseh oblikah združenega dela v delovnih in poslovnih enotah znotraj ene delovne organizacije; v delovni organizaciji in v asociacijah delovnih organizacij. V realizaciji teh pravic izhaja zakon iz stališča, da je formiranje poedinih oblik združenega dela stvar samoupravnih odločb in aktov delovnih ljudi (t. j. na podlagi statuta delovne organizacije ali pogodbe na podlagi statuta), s katerimi se urejajo medsebojni odnosi pri pridobivanju in delitvi dohodka, kot v uporabi in razpolaganju s sredstvi. To se odraža predvsem v odredbi zakona, po kateri imajo oblike združenega dela (proizvodne in poslovne enote), za katere je to s statutom ali s pogodbo na podlagi statuta določeno, pravico, da samostojno ugotavljajo in delijo dohodek, isti položaj kot sama delovna organizacija. Tako obliko združenega dela naziva zakon samostojna organizacija združenega dela.

V teh splošnih načelih novega zakona se pojavljajo novi ekonomski pojmi »združeno delo, oblika združenega dela in samo-

stojna organizacija združenega dela«. Prav ti novi pojmi predstavljajo spremembo napram prejšnjim predpisom o ugotavljanju in delitvi dohodka, kateri so priznavali samo gospodarskim organizacijam pravico do ugotavljanja celotnega dohodka in delitve dohodka. S pojmom oblika združenega dela in samostojna organizacija združenega dela pa zakon v pogledu organiziranja delovnih skupnosti, ugotavljanja in delitve dohodka, izenačuje vse delovne organizacije kakor tudi njihove proizvodne enote, kolikor jim je bila s samoupravnim aktom dana pravica do samostojnega ugotavljanja in delitve dohodka, kakor tudi poslovna združenja delovnih organizacij, ki jim je bila ta pravica dana s pogodbo ustanoviteljev.

Zakon ureja tudi odnose napram skupnim organizacijam združenega dela (poslovna združenja, pogodbene skupnosti in podobno), po načelu samoupravnega odločanja samostojnih organizacij združenega dela, ki so ustanovile tako skupno organizacijo združenega dela. Sredstva, ki so jih samostojne organizacije vložile v skupno organizacijo in dohodek, ki ga v sorazmerju s svojim delom in vloženimi sredstvi pridobivajo v njej, so sestavni del njihovih sredstev oziroma njihovega dohodka. Lahko se pa te organizacije s pogodbo zavežejo, da bodo del dohodka ali ves dohodek, ki ga dosežejo kot rezultat skupnega dela v skupni organizaciji, vlagale v skupne sklade za določene namene in da bodo te sklade upravljali skupni organi. Delovni ljudje teh skupnih organizacij imajo pravico do dela dohodka, ki ustreza njihovemu prispevku v skupnem delu in pravico do samostojnega razpolaganja s temi sredstvi.

Glede delitve dohodka pa predpisuje zakon, da mora samostojna organizacija združenega dela v svojem splošnem delu določiti osnove in merila, po katerih razporeja doseženi dohodek:

a) na sredstva za razširjenje materialne osnove dela (poslovni in rezervni sklad) in

b) na sredstva za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delovnih ljudi (osebni dohodki in sklad skupne porabe).

S splošnim aktom določi samostojna organizacija združenega dela osnove in merila za delitve osebnih dohodkov in delitev za druge skupne potrebe delovnih ljudi (sklad skupne porabe).

UGOTAVLJANJE CELOTNEGA DOHODKA

Zakon prinaša tudi novosti v pogledu ugotavljanja celotnega dohodka, in sicer:

1. Celotni dohodek samostojne organizacije združenega dela je vrednost, ki jo je ta dosegla s svojim poslovanjem. Za vrednost, doseženo s svojim poslovanjem, se štejejo:

— vrednost prodanega blaga in opravljenih storitev po fakturirani realizaciji,

— dohodki po pogodbi o združitvi sredstev za skupno poslovanje,

— obresti od posojenih sredstev oziroma obresti, zaračunane od vrednosti na kredit prodanega blaga oziroma na kredit opravljenih storitev,

— vrednost blaga in lastnih storitev, uporabljenih za lastne investicije ali za druge namene, ki imajo značaj končne potrošnje,

— vrednost drugim brezplačno danega blaga oziroma brezplačno opravljenih storitev,

— drugi dohodki, razen dohodkov, ki jih je po obstoječih pred-

pisih vložiti v sklade ali druga namenska posebna sredstva samostojne organizacije združenega dela.

V celotni dohodek posameznih organizacij združenega dela vstavimo tudi vrednost, doseženo s poslovanjem z drugo organizacijo združenega dela v sestavi iste delovne organizacije (interna realizacija), pod pogojem, da je tej organizacijski enoti po statutu priznana pravica samostojnega ugotavljanja in delitve dohodka.

Davek od prometa blaga na drobno, ki ga delovna organizacija zaračunava pri prodaji blaga kupcu, ki je končni potrošnik, se ne vsteva v celotni dohodek. To je ena od važnih sprememb napram dosedanjim predpisom, ker po novem zakonu prometni davek na drobno ne bremeni več stroškov proizvodnje in s tem ne vpliva na doseženi dohodek. Prometni davek predstavlja pri prodaji blaga na drobno sedaj res samo davčno politiko politično-teritorialnih skupnosti, republike in federacije ter je delovna organizacija v tem položaju samo inkasant prometnega davka.

UGOTAVLJANJE DOHODKA

Bistveno novost zakona pa pomeni ugotavljanje dohodka.

Dohodek po tem zakonu ugotavljamo tako, da od ugotovljenega celotnega dohodka odšteva-

mo samo materialne stroške poslovanja oziroma dejavnosti in amortizacijo. Tako ugotovljena vrednost dohodka predstavlja novo ustvarjeno vrednost, ki jo je s svojim delom in poslovanjem dosegla samostojna organizacija združenega dela in je enaka vrednosti, ki jo v politični ekonomiji poznamo pod pojmom neto produkt.

Dohodek, izračunan po novem načinu obračunavanja, vsebuje poleg akontiranih osebnih dohodkov in dobička tudi del dosedanjih poslovnih stroškov, ki so nastali zaradi pogodbenih in zakonitih obveznosti.

Zakon poimensko ne navaja materialnih stroškov, temveč ugotavlja, da so materialni stroški tisti stroški, ki so potrebni za doseg celotnega dohodka, razen onih stroškov, ki so nastali zaradi pogodbenih in zakonitih obveznosti, ki se pa pokrivajo iz ustvarjenega dohodka ali fondov in drugih sredstev samostojne organizacije združenega dela.

Amortizacijo obračunavamo v skladu s predpisi o amortizaciji osnovnih sredstev delovnih organizacij.

Pod pogodbenimi obveznostmi, ki se krijejo iz dohodka, so mišljeni stroški, ki so nastali v zvezi s poslovanjem, na podlagi po-

godbenih razmerij, ki so kot n. pr. obresti za najete kredite in od drugih razmerij, bančni stroški in stroški denarnega prometa, zavarovalnine, stroški združevanja in podobno.

Zakonite obveznosti so pa oni stroški, ki so nastali na podlagi zakonitih predpisov, kot so to prispevki in davki, razen prometnega davka na drobno in prispevkov iz bruto osebnih dohodkov.

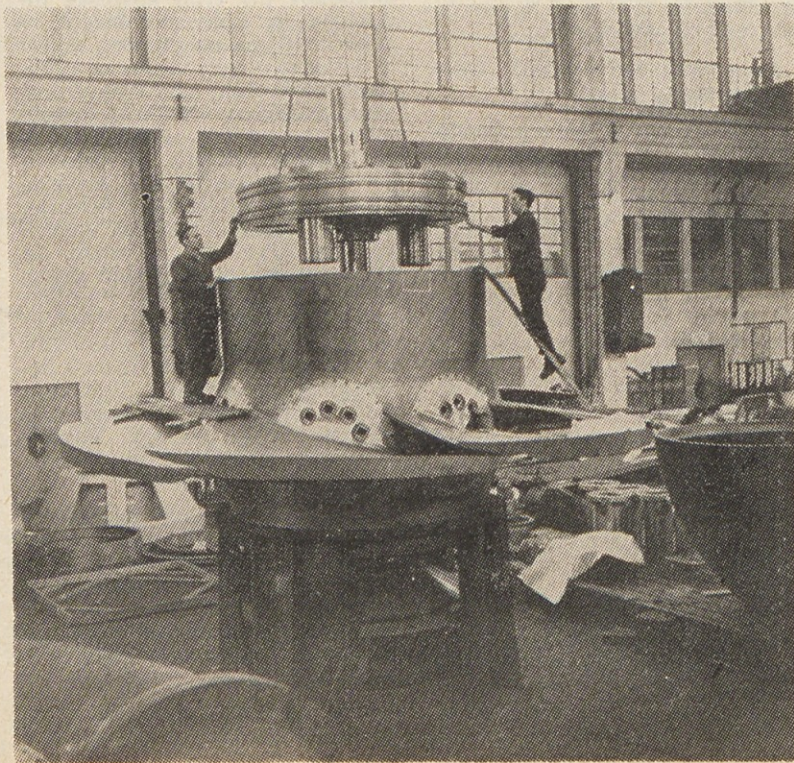
Zakon je kot splošno načelo zadržal načelo, da se materialni stroški in amortizacija kakor tudi pogodbene in zakonite obveznosti ter akontacija osebnih dohodkov krijejo iz celotnega dohodka oziroma dohodka v sorazmernem delu, odvisnem od rezultata poslovanja, iz katerega je ustvarjen celotni dohodek. S samoupravnimi odločbami delovnih organizacij lahko odredimo, da se posamezni materialni stroški, ki niso odvisni od obsega poslovanja (n. pr. stroški investicijskega vzdrževanja, najemnine, stroški uvajanja nove proizvodnje, reklame in podobno), lahko nadomeste v celoti iz celotnega dohodka v obračunskem razdobju, v katerem so nastali. Ravno tako je po zakonu dana možnost, da se zakonite in pogodbene obveznosti ter akontacije osebnih dohodkov pokrivajo iz dohodka v višini, ki je večja od sorazmernega dela napram celotnemu dohodku, seveda to po samoupravnem sklepu delovne organizacije.

S temi predpisi o ugotavljanju dohodka daje zakon poudarek o samoupravnem odločanju pri ugotavljanju stroškov, ki vplivajo na višino dohodka in omogoča uvedbo sodobnih metod obračuna in prilagoditve obračuna specifičnim potrebam delovnih organizacij.

Dohodek, ki ga doseže v posameznem poslovnem letu, ugotovi in razdeli samostojna organizacija združenega dela z letnim zaključnim računom v skladu s statutom, drugimi splošnimi akti in zakonom. Razporejeni dohodek sme uporabljati le v mejah razpoložljivih sredstev.

S periodičnimi obračuni ugotavlja samostojna organizacija združenega dela svoje rezultate ravno tako v skladu s statutom in zakonom. Dohodek, ugotovljen med letom po periodičnih obračunih, sme uporabljati samo za obratna sredstva in ga ne sme razporejati v sklade in vlagati v osnovna sredstva.

S temi predpisi so spremenjeni elementi strukture celotnega dohodka, kot je to razvidno iz naslednje primerjave struktur, v katerih smo zaradi enotnosti uporabili nazive elementov strukture, kot jih predvideva novi zakon. (Nadaljevanje prihodnjič)

Končna montaža gonilnika II. agregata za HE Srednja Drava

Novice

HE RJEČINA

V REDNEM OBRATOVANJU

Vsem, ki spremljajo našo turbinsko proizvodnjo, je znano, s kakšnimi težavami je imela opraviti montažna skupina na gradbišču hidroelektrarne Rječina. Z veliko mero volje, vztrajnosti in prizadevanja je bilo končno le vse urejeno in 22. novembra je bila elektrarna slovesno predana svojemu namenu. Med številnimi gosti, ki so se tega dne zbrali na Reki, je bilo tudi nekaj predstavnikov Litostroja. Ob tej priložnosti je investitor »Kvarnerske elektrarne« z lepimi priznanji odlikoval 20 Litostrojčanov.

Vsem, ki so sodelovali pri izdelavi in montaži opreme, naše prisrčne čestitke, mladi HE Rječini z dvema agregatoma pa mnogo zdravja in dolgo ter koristno življenje v korist potrošnikov...

E T O

TUDI V HE RAMA VSE O. K.

Tik pred praznikom republike je prispela z gradbišča HE Rama pri Jablanici dolgo pričakovana vest, da sta oba agregata po daljšem preskušanju v praznem hodu bila vključena v omrežje.

Dve Francisovi turbini s po 111.200 KM predstavljata trenutno najmočnejše turbinske stroje, kolikor jih je doslej izdelal Litostroj v samostojni izvedbi. Prvi zagon turbin se je zaradi gradbenih težav s tlačnim cevovodom in akumulacijsko pregrado dokaj zakasnil, medtem ko je bila turbinska oprema skoraj v celoti montirana že v začetku poletja. Sicer pa smo o poteku montažnih del že nekajkrat brali v našem časopisu zanimive sestavke montažnega vodje ing. Stoklja. Vesele nas, da je dolgotrajno prizadevanje zdaj kronano z uspešnim začetkom obratovanja.

E T O

HE DJERDAP — ŠEST MESECEV PRED ROKOM

Glede na hitrost sedanjih del pri gradnji naše največje hidroelektrarne bosta prva dva agregata na Djerdapu začela obratovati šest mesecev pred rokom, ki so ga predvideli v generalnem projektu, kar pomeni, da bodo prihranili 10 do 15 milijard starih dinarjev.

HE DJERDAP

Časopis Privredni pregled iz Beograda je v mesecu novembru objavil vest, da bodo Titovi zavodi Litostroj dobavili HE Djerdap v dogovorjenem roku dva mostna žerjava nosilnosti od 160/50 ton v vrednosti 4 milijone 850 tisoč dinarjev ter veliki tekalni mostni žerjav nosilnosti 800 ton. To je eden petih največjih žerjavov, ki so jih dosedaj na svetu sploh izdelali.

ODCEPITEV

Delavska enotnost je 16. nov. 1968 objavila naslednji članek:

Na pobudo občinske skupščine Trebnje so se pred dnevi začeli razgovori o možnosti združitve podjetja »Kemooprema« in obrata Litostroja v Trebnjem. Kolektiv trebanjskega obrata Litostroja soglašal z odcepitvijo od matičnega podjetja in z združitvijo s Kemoopremo. Kolektiv Kemoopreme pa se je na referendumu že odločil za združitev. Tako je sedaj potreben samo pristanek centralnega delavskega sveta Litostroja v Ljubljani. Zbor delovnih skupnosti občinske skupščine Trebnje je o tem razpravljal. Odborniki so bili mnenja, da je glede na podoben proizvodni program in enake delovne pogoje obeh obratov združitev s proizvodnega stališča možna, z ekonomskega pa opravičljiva.

DSP se je na seji dne 3. XII. 1968 seznanil s sklepom zbora de-
lovnih skupnosti Skupščine obči-
ne Trebnje glede predloga o od-
epitvi litostrojskega obrata v
Trebnjem in njegovi pripojitvi k
podjetju »Kemooprema« Trebnje
in se s tem strinja.

Istoačasno pooblašča DS glavne-
ga direktorja za ureditev pogod-
benih obveznosti med našim pod-
jetjem in »Kemoopremo«.

Novoletni intervju

Res lep, sončen decembrski dan je bil, ko smo se namečili po tovarni in presenetili nekaj naših delavk in delavcev z vprašanji. Vsak je bil pri svojem delu in ni se rad pustil motiti. Odgovore smo nazadnje vendarle dobili od vseh vprašanih.

VPRAŠANJA:

1. Kateri dogodek v svetu vas je najbolj prizadel v letu 1968?
2. Kateri dogodek vam je bil v preteklem letu v največje zadovoljstvo?
3. Kaj želite Litostrojanom v letu 1969?
4. Kaj želite sebi v novem letu?

KATARINA LOVŠIN — laboratorjski tehnik v litostrojki obratni ambulanti:

Katarina Lovšin

— Želim mir in prijateljstvo med vsemi narodi sveta, zato me je nepričakovana okupacija Češkoslovaške s strani Sovjetske zveze in njenih zaveznikov močno prizadela. Sočustvujem z vsemi ljudmi, ki še niso svobodni, posebno z borci v močvirjih Vietnamera, ki dan za dnem padajo pod streli iz ameriških pušk.

Rada potujem. Trije dnevi, ki sem jih letos preživela v Parizu, so bili polni nepozabnih doživetij. Obožujem impresioniste tega mesta. Najbolj sem bila navdušena nad deli kiparja Rodina. Njegova »Misel« je zame najlepša umetnina.

Litostrojanom želim v letu 1969 veliko zdravja. Čim manj tarnanja o majhnih plačah in bolečinah ter mnogo podpisanih pogodb za nova naročila. Potovala bi rada. Najraje v Pariz ali pa v Afriko... (Katarina mi je, pol za šalo, pol zares zaupala, da bo letos odšla na »navadno« potovanje, kajti na »poročno« še ne misli.)

MARTIN JEREBIČ — kontrolor:

Martin Jerebič

— Vrsta dogodkov je v preteklem letu razburila svetovno javnost. Streli na Roberta Kennedyja in Martina Luthra Kinga so temne sence notranjih razmer v Združenih državah Amerike. Obsojam atentatorja, obsojam politiko Johnsona. Skrbi me, kakšna bo usoda Vietnamcev pod novozvoljenim ameriškim predsednikom Nixonom.

Skupaj z vsemi Jugoslovani sem se veselil uspehov naše olimpijske ekipe na olimpiadi v Mehiki, obenem pa bil razočaran

nad odstopom naše atletinje Vere Nikolič.

Doma, v tovarni, se je po sindikalnem zboru in prekinitvi dela le nekaj premaknilo. Nagrajevanje pa še ni najboljšje. Denar, ki smo ga prej v obliki gibljivega dela prejeli vsi zaposleni, se sedaj v večji meri steka v žepe tistih, ki so nagrajeni s funkcionalnim dodatkom.

V prihodnje želim, da bi se reelekcijska vrtela okoli horizontalne osi in ne okoli vertikalne, tako kot kaže sedaj. Nekateri vodilni uslužbenci v tovarni bodo samo zamenjali »stolčke«. Preveč stopnic vodi do šefov. Preko treh ali več posrednikov — »manjših« šefov morajo reševati probleme, katerih jedro se po tej zamotani poti popači. »Nižji« bi moral sam stopiti k tistemu, h kateremu želi in od njega dobiti potrebno rešitev, informacijo ali napotek.

Svoji družini želim zdravja, v bloku št. 21 pa na novo prepletkane hodnike in asfaltirane poti okoli zgradbe.

NADA SODJA — kurirka v gospodarsko-računskem oddelku:

Nada Sodja

— Še danes ne morem pozabiti letošnjih dogodkov na Češkoslovaškem. Zakaj se velesile vmešavajo in kroje usodo majhnih narodov? Pretreslo me je, ko sem tudi letos velikokrat brala o nedolžnih vietnamskih otrocih in ženah, ki umirajo, ne da bi kar koli zakrivali.

Kaj me je razveselilo v letošnjem letu? Vesela sem bila, ko so mi povečali plačo od petdeset tisočakov na šestdeset. Žalostna pa sem zato, ker jih sedaj zopet dobivam samo petdeset.

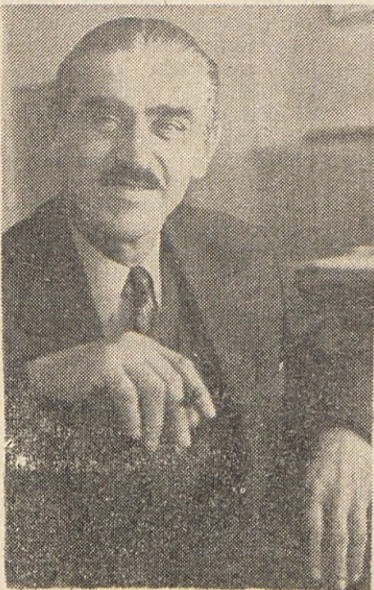
Delovnemu kolektivu želim večji poslovni uspeh. Vsakega petnajstega v mesecu pa bolj polne kuverte.

Sebi pa svojim kvalifikacijam primerno delovno mesto in upam, da ga bom v tovarni našla.

RIHARD MUŽIČ — komercialist v materialnem biroju, kooperaciji:

— Invazija na prijateljsko češkoslovaško republiko me je pretresla. Globok vtis sta napravili name enotnost in zrelost vseh jugoslovanskih narodov ter našega vodstva, ki je tako dosledno obtožilo napad na to miroljubno deželo.

Sem proti vsem tistim posameznikom, ki so tudi v letošnjem letu — v dobi graditve naše samoupravne družbe — še iskali samo svoje koristi. Te ljudi spoznamo po tem, da v njihovem

Rihard Mužič

sicer bogatem besednem zakladu ni besedice »MI«.

Vsem sodelavcem želim v novem letu mnogo delovnega pleta, srečno roko ob reorganizaciji podjetja, uvajanje cenejše in smotnejše tehnologije, finančno likvidnost podjetja in večje realne osebne dohodke.

Sebi pa nekoliko več sreče...

MARIJA DOLINAR — referentka v gospodarsko-računskem sektorju:

Marija Dolinar

— Presunilo me je tiho in globoko žalovanje češkoslovaškega naroda, ki se s solzami v očeh zbira okoli spomenikov padlih ob intervenciji »prijateljev« iz nekaterih sosednjih socialističnih držav. Pred kratkim sem se vrnila z obiska v tej republiki. Ganjena sem nad prijateljstvom in ljubeznijo, ki jo goje Čehi in Slovaki do nas Jugoslovancev. Brez besed so nam stiskali roke in jokali ob poslušanju naših pesmi.

Čeprav sem zastopnica »nežnega spola«, sem se vse leto veselila uspehov nogometašev »Olimpije«. Pravega veselja mi letos res niso priredili. Točke, ki smo jo odnesli beograjskemu »Partizanu«, pa sem vesela...

Pa še to... poleg besede mama sem si v letu 1968 prislužila še dodatno: postala sem stara mama...

Delovnim ljudem Litostroja želim, da bi povečali proizvodnjo. Plače pa naj bi rastle v korak z naraščajočimi cenami. Kolegom in kolegicam v računovodstvu pa privoščim tarifne postavke, ki naj bodo tako visoke, kot je obsežno njihovo delo.

In sama sebi?... no... da ne bi letos zopet postala stara mama...

JOŽE BABIČ — kontrolor: Čehoslovakom se je zgodila velika krivica. Odobravam Johnsonovo odločitev o delni prekinitvi bombnih napadov v Vietnamu. Sem za poravnavo vseh sporov na svetu.

Eksplodiziji bomb, ki sta podtaknjeni na beograjski železniški postaji in v kinu »Avala« zakrivali

prelivanje krvi nedolžnih ljudi, sta me pretresli. Krivce, orodje v rokah ustaških voditeljev v tujini, je treba najstrožje kaznovati.

Jože Babič

V letu, ki je na pragu, želim, da bi v Litostroju bolj rentabilno poslovali in končno le našli vzrok — zakaj v tovarni ne teče vse tako, kot bi moralo.

Moja osebna želja pa je povezana z mojo hišo. Rad bi jo čimprej pokril in se vselil...

POLDE JELOVČAN — referent pri montaži diesel motorjev:

Polde Jelovčan

— Tudi leto 1968 žal ni prineslo miru v Vietnamu. Že tako nemirnemu svetu je prilila olja na ogenj še Sovjetska zveza, ki je brez pravega vzroka poslala svoje čete v Češkoslovaško. Ostro obsojam obe velesili ter njuno zunanjo politiko, ki se zrcali v Vietnamu in ČSSR.

Navdušen sem bil nad besedami maršala Tita, ki jih je izrekel na zadnji tiskovni konferenci v Jajcu.

Denar, ki se v obliki davka na bencin in od drugod zbira v skladih za gradnjo novih cest, naj bi pravičnejše delili med naše republike.

V tovarni naj bi pričeli obnavljati in mehanizirati zastarel strojni park. Dobave materiala naj bodo hitrejša kot v letošnjem letu. Plače pa naj bodo sto procentne.

Želim si boljši zaslužek, resnično plačilo za opravljeno delo...

Anton Planko

ANTON PLANKO — strojni ključavničar:

— Avgustovski dogodki v Češkoslovaški bodo še dolgo zapisani v mojem spominu. To, kar so Rusi in ostali varšavski zavez-

niki storili temu narodu, je nepopravljivo.

S svojim delom v tovarni, ki me je v letošnjem letu resnično razveseljevalo, sem bil zadovoljen, s plačo pa seveda ne.

Novemu vodstvu tovarne, ki ga bomo po govoricah dobili v prihodnjem letu, želim mnogo uspeha pri vodenju podjetja. Litostrojanom pa veliko zadovoljstva in uspehov doma in pri delu.

Osebo pa bi se rad kar najbolj izpopolnil na zaupnem delovnem mestu.

ANICA BIŠOF — uslužbenka litostrojke menze:

Anica Bišof

— Politika me ne zanima, dogodki v Češkoslovaški pa vseeno niso mogli mimo mene. Sočustvovala sem s temi ljudmi, posebno z otroki. Z malo Slovakinjo, ki jo je napad na domovino, skupaj z njenimi starši, presenetil v Jugoslaviji, sva postali pravi prijatelji. Bila je v skupini, ki ji je naša tovarna nudila nekaj dni gostoljubja. Deklica je bila tako zelo podobna moji hčerki.

Zaskrbljena prebiram poročila o prometnih nesrečah. Vsak dan jih je več. Letošnje leto je na naših cestah umrlo toliko ljudi. Le kam nas bo to pripeljalo?

Želim, da bi se medsebojni odnosi v našem kolektivu izboljšali. Litostrojanom, zakaj pijete toliko alkoholnih pijač? Nekaj kozarčkov manj v prihodnjem letu in vse bo lepše...

Meni je najvažnejša sreča v družini in priden mož...

TONE ERMAN — glavni komercialist za turbinske stroje:

Tone Erman

— Letošnje zunanjepolitične dogodke bi povedal v enem stavku: »Žalostno je hlastati po tujih vrtovih, če prej ne narediš reda na svojem.« Maratonskega teka v Vietnamu mora biti konec.

Osebo, kot član samoupravnih organov želim, da v prihodnjem letu s poštenim prizadevanjem končno uredimo notranje odnose v tovarni. Z njimi bomo rešili tudi finančne težave, ki so v preteklem letu občutno vplivale na tisto, čemur pravimo — naš življenjski standard.

Sebi pa, da bi mi po delu v službi ostalo še konček svežine za mojo družino.

Vladimir Lucu

Varnost (ne) varnost - varnost

Varnost prometa

Hitri razvoj prometa pri nas je potegnil za sabo zaskrb-ljujoči porast števila prometnih nesreč in njih posledic. Večina teh nesreč se dogaja zaradi nepoučenosti mnogih voznikov, kolesarjev in pešcev oziroma neupoštevanja določenih pravil vedenja v cestnem prometu. Številne prometne nesreče nas namreč opozarjajo, da se prav v času prihajanja in odhajanja z dela pripeti največ nesreč.

V četrtek, 5. decembra 1968 je Mestni svet Ljubljana, urad za promet, sklical posvetovanje o prometni preventivi, ki se ga je udeležil tudi predstavnik našega podjetja.

Če pobrskamo po statistiki, ugotovimo, da imamo v SR Sloveniji 210.000 motornih vozil. Ljubljancani pa se vozijo s 26.000 osebnimi avtomobili. Ne smemo pa pozabiti, da gre skozi Ljubljano v letnem času še mnogo tujih motoriziranih turistov. Seveda ta množica uporabnikov prometa pa terja tudi krvavo žetev. Samo v Ljubljani se smrtno ponesreči ali umre za posledicami prometnih nesreč približno 60 ljudi na leto. Več kot 1500 pa jih je v tem času teže ali lažje poškodovanih. V Sloveniji je vsakih 45 minut ena prometna nesreča, vsakih 19 ur pa nekdo zaradi nesreče umre. Nesrečam so v Ljubljani najbolj izpostavljeni potniki, pešci, motoristi, mopedisti in kolesarji.

Zaskrbljujoč je podatek, ki govori o ljubljanskih vpadnicah, kjer je kar 40 odstotkov vseh nesreč na območju Ljubljane. Vozno-tehnični pogoji na teh vpadnicah so zelo slabi — ob večjem deževju se odtočni kanali zamašijo, cestišča sama so zelo jama-sta, ob cestah ni ustreznih prometnih znakov, pa tudi cestno-

prometne obeležbe težko zasledimo. Te se pojavijo samo ob pričetku turistične sezone.

Poglejmo pobliže gorenjsko magistralo, po kateri pride in odide iz podjetja največ članov našega kolektiva. Gostota prometa na gorenjski cesti je največja v avgustu in septembru, ko prihajajo tujci uživati lepote našega morja ter ob zimskih vikendih, ko gredo naši ljudje smučat v hribe. Od Delavskega doma pa do mestne meje je 46 neurejenih cestnih odcepi, 22 avtobusnih postaj brez ustreznih izogibalšč, cestišče je preozko, mnogo vozil zavija v levo, pločniki so preozki, zato potniki večkrat stopajo na cesto in že je tu nesreča. Sicer ni to nič čudnega, saj pride na tej vpadnici na en kilometer ceste 26 prometnih ovir. K vsem tem lahko še naštejemo nepredvidno prečkanje ceste izven obveznih prehodov za pešce ter številne prevelike hitrosti voznikov, ki se na tak način postavljajo z novimi avtomobili. Ob teh številkah človek nehotе pomisli, kako prav je imel neki Amerikanec, ki je že pred leti dejal: »Današnji ljudje se vozijo po večerajšnjih cestah z jutrišnjimi avtomobili.«

Za zanimivost naj še naštejemo nekaj podatkov o prometu na Trgu OF v Ljubljani, kjer je tako imenovana prometna glava.

Na avtobusni postaji je 27 boksov, na dan pa naštejejo 1200 prihodov in odhodov avtobusov, za prihodnje leto pa planirajo še 50 prihodov in odhodov več. Dnevno pride in odide z avtobusne postaje do 20.000 ljudi, za varnost vseh teh pešcev pa skrbijo le dva ali trije prehodi za pešce. Poleg avtobusne postaje pa je na tem trgu še železniška postaja, ki ima približno tako velik promet kot avtobusna, le v prazničnih dneh se število prihajajočih in odhajajočih potnikov zviša celo na 30.000 ljudi dnevno.

Če se zavedamo vseh teh dejstev, bomo morda bolj potrpežljivo čakali na jutranji avtobus, ali pa na onega, ki nas po delovnem času odpelje domov. Posebno ob konicah zjutraj in ob dveh pride na cesti do tolikšne gneče, da se promet odvíja res po polževo. Da bi vsaj nekoliko ublažili naš prometni nered, se je republiška komisija za varnost v prometu med drugim odločila izdati prometno-etični kodeks. Ta naj bi predvsem opozarjal šoferje, naj ostanejo ljudje, obzirni, previdni in tovariški do drugih udeležencev v prometu. Ta komisija pa je predlagala tudi, da naj bi v časopisih vpeljali posebno rubriko za prometno varnost, saj številke o prometnih nesrečah govore o našem nepoznavanju in večkrat omalovaževanju cestno-prometnih predpisov.

Naj končamo z lepo mislijo, ki je bila izrečena na tem posvetovanju: Nič ne pomagajo taki ali drugačni ukrepi, strožje ali blažje kaznovanje, večja ali manjša skrb za varnost v prometu, če se ne bo dvignila kultura voznikov vozil v prometu in če ne bodo tudi pešci bolj tolerantni do današnjih avtomobiliziranih večerajšnjih pešcev.

J.P.

Poškodbe v novembru

V mesecu novembru je bilo v našem podjetju 45 poškodb: 12 v MO, 6 v PK, 24 v FI, 2 v VET in 1 v sektorjih.

Zaradi poškodb smo izgubili 751 delovnih dni: 195 v MO-61 v PK, 442 v FI, 44 v VET in 9 delovnih dni v sektorjih.

Največ poškodb se je zgodilo v ponedeljek 15, nato v torek 13, četrtek 8, sredo 5 ter petek in sobota po 2 poškodbi.

Po kvalifikacijski strukturi pa je bilo poškodovanih: ne-kvalificiranih delavcev 19, kvalificiranih 18, polkvalificirani 4 in visokokvalificirani 4 delavci.

Če pa pogledamo, kje so bile te poškodbe, pa vidimo, da je bilo na očeh 10, rokah 22, nogah 12, na glavi pa 1 poškodba.

V mesecu novembru je bilo 9 poškodb manj kot v mesecu oktobru in 13 poškodb več kot v istem mesecu lani.

NEZGODE LITOSTROJSKIH DELAVCEV NA POTI NA DELO IN Z DELA

Nezgode članov našega kolektiva na poti na delo in z dela so se gibale v naslednjih mejah:

	1963	1964	1965	1966	1967	9 mes. 1968
Štev. nezgod	72	106	98	64	29	41
	9,6 %	11,9 %	11,4 %	10 %	6 %	10 %

Odstotki, navedeni v rubriki, nam povedo razmerja nezgod na poti z dela in na delo do vseh obratnih nezgod.

Opozorili bi samo na to, da so tu našteje samo poškodbe tistih Litostrojskih, ki so zahtevali bolniški stalež, ker ne zabeležimo poškodb, ki ne povzročijo delanezmožnosti. Na žalost ni mogoče izdelati primerjave med posameznimi meseci. Ta primerjava bi pokazala vpliv letnega časa in vpliv alkohola.

Delovno okolje in zdravstveno varstvo

Razsvetljava

Razsvetljava je pomemben faktor pri delu. Od nje je odvisno počutje delavca, delovni uspeh in varstvo pri delu. Razsvetljava mora biti taka, da z njeno pomočjo dobro vidimo, da oči ne trpijo, da je delo varno in da se počutimo čim udobneje. Za izpolnitev teh zahtev je treba uporabiti tak način razsvetljave, ki nam vse to nudi. Kjer tega ne dosežemo z naravno svetlobo, ki je najprimernejša, si pomagamo z umetno svetlobo. Imamo direktno razsvetljava, ki je usmerjena v eno smer, ali indirektno, kjer izkoriščamo odbiti svetlobni tok. Poznamo pa še vmesne načine, kot npr. pretežno direktno in pretežno indirektno razsvetljava. Od zahtev delovnega okolja je odvisno, kateri način bomo uporabili. V obratih podjetja uporabljamo predvsem direktno razsvetljava, ki nam daje

močne sence. Zaradi tega je tudi kontrast močnejše izražen. Tudi v pisarnah in pri delu, ki zahteva veliko točnost, uporabljamo direktno razsvetljava, ki je usmerjena v ozko delovno področje. Pri tem moramo paziti, da senčnik preprečuje direktno svetlobno sevanje. Če svetlobni tok prihaja iz svetila direktno v naše oči, se le-te prav hitro utrudijo. Luč mora biti prirejena tako, da izkoristimo čim več svetlobe, ne da bi pri tem trpelo oko. Ni dovolj, če gospodarska organizacija omogoči z umetno svetlobo opravljanje dela, ampak mora nuditi tudi udobnost pri delu. Uspeh ni odvisen samo od delavnosti delavca, ampak tudi od ugodnega počutja. Čim boljše je počutje v delovnem okolju, tem lažje delamo in manj je zastoj pri delu. V industrijskih deželah so že pred časom ugotovili vpliv dobre osvetlitve na porast proizvodnje. V ZDA pa so v tem smislu naredili celo precej znanstvenih raziskav.

Od dobre in pravilne razsvetlitve ni odvisen samo uspeh pri delu, ampak tudi varnost pri delu. Raziskave v svetu so pokazale, da se pripeti poleti v eni uri, pri naravnih svetlobi povprečno 7,16 nezgod, pozimi, pri umetni svetlobi in nižji stopnji osvetljenosti pa v istem času 12,32 nezgod. V Franciji so v 450 anketiranih tovarnah po izboljšanju osvetljenosti imeli kar v 95 % tovarn manj poškodb pri delu. To je seveda predstavljalo finančen uspeh za tovarno in delavca.

O svetlobi v delovnem okolju bi se dalo marsikaj napisati, vendar spada tako pisanje bolj v tehnično področje. Naj opozorim še na to, da slaba razsvetljava ustvarja pri daljšem delu neugodno počutje (bolečine v očeh, glavobol). Pa tudi premočna svetloba škoduje očem, ki se le težko prilagodijo premočnim kontrastom ali prehudemu nihanju jakosti svetlobe.

V delovnem okolju se običajno precej približujemo normam, medtem ko smo doma pri uporabi umetne svetlobe zelo malomarni. Pri nakupu svetlobnih teles se namreč ravnamo po modi, ne pa po zahtevah dela ali po zmogljivosti naših oči.

Dr. E. T.

MIRO STALOVSKY

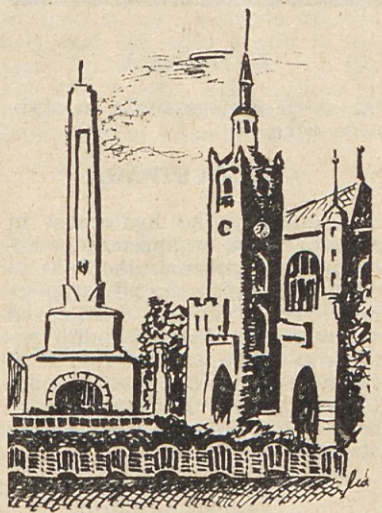
Popotovanje po SZ

Med mestoma Stryj in Lvovom smo morali prekorati Dnjester. Z vijugaste ceste smo se spustili v kotlino, pravzaprav na valovit svet, kjer po široki, a plitki strugi teče Dnjester. Nasip in dolg most kažeta, da je reka v resnici mnogo večja, kot smo jo videli mi v poletju, saj je bila takrat suša in so vode odtekle. Ob mostu je stal stražar z brzostrelko. Mimogrede naj poudarim, da to ni bilo slučajno, morda zaradi kakšnih »manevrov«, saj je drog s streho, ki naj čuva stražarja pred sončno pripeko in pred dežjem, dokazoval, da je tako stražarsko mesto na mostovih stalno. V notranjosti SZ oziroma v vzhodni Ukrajini so bili mostovi nezastraženi.

Naj navedemo še eno zanimivost. To so mesta, predvsem manjša (za pojme SSSR), in trgi. Pri nas se hiše tako rekoč dotikajo ena druge in stojijo ob sami cesti. V SZ pa je drugače. Pri tabli, na kateri piše ime mesta, smo zavili po skoraj prazni cesti, ki jo obdajajo drevoredi. Nekaj metrov vstran je jarek, preko njega pa pločnik, oziroma samo steptana zemlja, za njim pa je zelenje sadnih dreves, listavcev pa tudi smrek in tako hiš niti nismo opazili.

Tako smo prišli v Lvov, metropolo Galicije. Mesto, ki je veliko tako kot Zagreb, je zelo staro in mračno. Žal si nisem ogledal univerze, ki spada med najstarejše v Evropi. Ceste v mestu so bile naravnost strašne. Tlakovane so z velikimi kockami, ki so zaradi obremenitve cestišča in tudi starosti zelo nevarne, da avto kar poskakuje po njih, tako kot bi vozil po reliefu Slovenije. K temu pa je treba dodati še tramvajske tire, ki so širši kot naši. saj po njih ne vozijo samo tramvaji ampak prevažajo železniške vagoni kar v tovarne. Tiri štrle tudi po deset centimetrov iznad cestišča. Tam kjer so pred

letom ali več leti razkopavali tla zaradi novih napeljav plina, vodovoda ali drugih razlogov, tam je ostala jama ali pa sploščena gomila odvečnega materiala. Te značilnosti Lvova smo kasneje

srečevali v vseh mestih Sovjetske zveze. V bližini opere, ki je v središču mesta, smo parkirali in se napotili na prehod po mestu in na ogled trgovin. Trgovine so preproste in skromne. Opremljene so še z zastarelo opremo, takšno, kakršno so imele predvojne vaške trgovine. Vmes med njimi so pa tudi lokali, ki bi bili v okras vsakemu zahodno-evropskemu središču. Tujec dobi vtis, da trgovina v Sovjetski zvezi ne predstavlja važne gospodarske panoge, ampak da je trgovina nujno potrebno zlo, brez katere dobrin ne bi mogli posredovati potrošniku.

V pekarni, kjer smo kupili kruh, smo opazili zelo praktično navado, da imajo na dvometrski vrvi privezane velike vilice, s katerimi kupec sam preverja svežino kruha, ne da bi se dotikal štruc kruha. Preden smo na-

daljevali pot, pa smo morali razdovednežem, zbranim okrog najinih avtomobilov, pokazati motor, odgovorjati na vprašanja o tehničnih karakteristikah in poslušati njihove komentarje o Moskvicu in Zaporozju, s katerimi so primerjali naše avtomobile.

KIJEV

Od Lvova do Kijeva smo prevozili 540 km ter preko mogočnega mostu čez Dnjeper krenili naravnost v središče mesta. Srce tega milijonskega mesta je Kreščatik, glavna avenija, ob kateri se vrste mogočne stavbe. Mesto je bilo videti svečano, saj je bilo vse okrašeno z barvnimi žarnicami, zastavami, transparenti in plakati. Ti so bili tako veliki, da so pokrivali pročelja palač. Poleg plakata, ki je prikazoval Lenina, ki ognjevito govori delavcem, kmetom in rdečearmejcem, so se vrstili portreti njihovih vodij. Poleg Brežnjeva, Kosigina, Podgornega so bili tudi portreti republiškega vodstva Ukrajine, pa tudi delavci in kolhozniki, ki so člani najvišjih organov SSSR in Ukrajine. Praznovale so namreč obletnico osvoboditve Kijeva in Ukrajine od belogardistične intervencije.

(Nadaljevanje prihodnjč)

01100	Direkcija
01150	Org. služba
01300	Sekretariat
01600	Kadrovska služba
01800	GRS
02	PPB
03	Tehnični sektor
03200	CTB
04000	Služba kval.
05000	Materialni biro
06000	PTO
01160	EAS
07000	TPD
10100	MO
30100	PK
70100	VET
40100	FI

ZAMUDE V NOVEMBRU

V prejšnji številki smo pričeli objavljati število zamudnikov v našem podjetju. Številke so bile kar zgovorne, saj je bilo n. pr. število zamudnikov na PPB in v FI zelo visoko. Res pa je, da je število Litostrojsčanov v omenjenih oddelkih dokaj visoko.

V tej številki objavljamo število zamud v mesecu novembru in ugotavljamo razveseljivo dejstvo, da se je število zamud v vseh oddelkih znatno znižalo, razen v PK in v službi kvalitete. V PPB je v mesecu novembru zamudilo le 565 uslužbenecv nasproti 814 v prejšnjem mesecu, v FI pa 290 nasproti 325 v oktobru.

6	1	29
27	9	54
49	12	02
565	154	1
2	—	15
1	—	4
84	43	45
72	17	41
15	2	36
24	10	28
6	1	04
52	17	25
19	8	48
51	20	11
290	98	57

Zanima vas...

V spomin našim tovarišem

PRIHODI V MESECU OKTOBRU IN NOVEMBRU:

FI: vrtni iz JLA: stroj. ključavničarji: Branko Korbar, Anton Marčič, Ivan Kržan, Vlado Jakopič, Franc Bertoncelj, K strugar.

Izpraz. del. mesto: Jože Zlemberger, K str. ključ., Marjan Konečni, K rezalec, Tomislav Pavlič, K roč. brusil., Rajko Pečnik, K str. brusil., za čas montaže, Slavica Maslova, snažilka, potreba: Ludvik Punčoh, snažilec.

MO/s: izpraz. delov. mesta: čistilci: Rajko Štupar, Jože Potočar, Miha Goričan, Viktor Kuselj, sejalec, priprav. peska: Mirko Koren, Drago Željan, Silvo Jug, Vinko Galešič, Dario Šlibar, jedrar, Jože Podržaj, izpraznjevalec, Miloš Vučič, K livar, Alojz Marinč, plam. rezalec.

MO/j: izpraznjena delovna mesta: čistilci: Jože Glavan, Mirko Mitrovič, Kobioč.

Varilci: Ivan Mayerhold, Anton Kralj, Strahil Ivanov, Peter Amič, železokrivca: Drago Memič, Alojz Pavlin.

VET: izpraz. delovna mesta: K ključav.: Franc Klemenc, Radiša Nedeljkovič, Svetolik Mitrovič, Janez Smrkolj, pom. kurjača: Albin Fortuna, Anton Klobučar, Andrej Bah, transport. del.

PK: izpraz. del. mesta: trans. delavca: Jože Mrvar, Franc Lampret, Franc Marko, k. ključ. kontr., Alojz Bregar, PK ključav., Lucija Markovič, snažilka za določen čas.

PKT: vrtni iz JLA: Jože Trlep, PK ključav.

IC: potreba: Anton Zupančič, predmetni učitelj.

KS: Marija Rebernik, kuh. pomoč. Soriška planina, Marija Pesek, prip. v FRS.

PPB: Bojan inž. Horvat, konstrukter — potreba.

DR: potreba: Fani Godec, delavka.

lec Ivan Kovač, pom. delav. Ivan Angelovski.

MO/s: Krsto Gergič, izpraznj., Anton Pucelj, plam. rezalec, Franc Orehovec, pripr. peska, Martin Blatnik, pripr. peska, Ignac Stršnik, PK strugar.

MO/j: Ivan Sikavica, livar, Ivanka Novak, NK ključav., Mehmed Čufurovič, K ključ., Henrik Mišmaš, čistilec, Franc Jaklič, čistilec, Marjan Uršič, NK strugar, Miroslav Dečman, ekonomist.

VET: električarji — Danilo Šircelj, Marjan Martinčič, Franc Poljanec, Bogdan Kanalec, Franc Nose, skupinovodja, Friderik Masilo, transp. del., Janez Bolta, str. ključ., Miran Zupančič, brusilec, Kanci Bartolj, avtodvigalist, Ciril Žebavec, strugar, Milan Glavan, avtomehanik, Gordana Starin, tehn. risar.

PK T — ključavničarji: Stanislav Sebanc, Alojz Nadrih, An-

drej Kralj, Janez Banič, Janez Kamin, Anton Gabrijel, Stanislav Miklič, strugar, Zvone Žvokelj, obl. varil., Rafael Bevk, plam. rezkal., Ivan Rogelj, plam. var.

PK: Franc Hrastovec, tr. delavec. Josip Pintarič, lanser, ključavničarji: Dušan Markovič, Martin Hočvar, Anton Zaletelj.

SK: metalurg inž. Borivoj Zor, Franc Trilar, laborant, Anton Strah, kontrolor, Marjeta Paro, arhivar, Hilda Drnač, administrator, Franc Sambt, sam. kontrolor, Anton Ograjensek, glav. kontr.

KS: Francka Kozlevčar, snažilka, Majda Korent, administrat. Marija Pelc, sobarica, Marija Bilandžić, snažilka.

PTO: Dimitrij Bodič, tr. delav., Vladimir Kastelic, terminec gl.

SK: Borivoj inž. Zor, metalurg. PPB: Miloš inž. Miovič, dir. prodaje, Dušan inž. Ecimovič, kontr. sam.

Miro Šobar, dolgoletni ključavničar v VET, je odšel v pokoj. V zdravju naj mu potekajo leta

ZAHVALA

Ob prerani izgubi mojega moža Boža Lavrenčiča se iskreno zahvaljujem izvršnemu odboru sindikata za denarno pomoč ter godbi Litostroja za poslovljne žalostinke ter sodelavcem in sodelavkam, sosedom, prijateljem in znancem ter vsem sorodnikom, ki so ga spremljali in ga obsuli s cvetjem na njegovi zadnji poti.

Zena Justa Lavrenčič

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se prirčno zahvaljujem IO sindikalne podružnice Litostroj, vodstvu Kadrovske službe in kolektivu ambulant za izkazano pozornost in zaupanje v času moje dvajsetletne zaposlitve v Litostroju.

Ob novem letu 1969 želim celotnemu kolektivu srečno in uspehov polno novo leto.

Majda Korent

ZAHVALA

Ob času moje prezgodnje invalidske upokojitve se najlepše zahvaljujem za pozornost in darila vodstvu metalurških obratov livarne sive litine in sodelavcem. Posebna zahvala velja inž. Gorjupu za poslovljne besede.

Franč Blažin

ZAHVALA

Ko odhajam v pokoj, se zahvaljujem sodelavcem za poklonjeno spominsko darilo in sindikalni podružnici VET ter tov. Vladu Kutnarju za poslovljne besede. Vsem članom kolektiva pa želim še v naprej mnogo uspeha.

Miro Šobar

ZAHVALA

Za uspešno zdravljenje se zahvaljujem dr. Ferjanovi. Prav tako se zahvaljujem sindikalni podružnici in samoupravnim organom.

Lepa hvala tudi mojim sodelavcem žerjavovodjem ter brusilcem tekačev za podarjeno darilo ob mojem odhodu v invalidski pokoj.

Ivan Zajec

ZAHVALA

Ob bridki izgubi ljubljenega moža, dragega in skrbnega očeta

IGNACA STRNIŠNIKA

se prirčno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, gasilskemu društvu in delovnemu kolektivu Litostroj, vsem, ki so se od njega poslovili, mu darovali vence in cvetje ter ga spremlili na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujem njegovim sodelavcem, godbi Litostroja ter obema govornikoma za poslovljne besede.

Zena Marija s hčerkami Majdo, Jožico in Verico

V mesecu oktobru in novembru je ponovno plapolala črna zastava pred našim podjetjem in nas otožno opozarjala na bolečo, neizprosno resničnost, da je smrt iztrgala iz naše sredine sodelavce: Jožeta Mavra, Henrika Mišmaša in Ignaca Strnišnika. Vsi trije so bili zaposleni v metalurških obratih.

Jože Maver, zaposlen kot dolgoletni livar v livarni sive litine, je bil vseskozi aktiven in

Jože Maver

Anton Strah

ZAHVALA

Ob smrti mojega moža in skrbnega očka

ANTONA STRAHA

izrekamo globoko hvaležnost in zahvalo vsem organizacijam, kolektivom in posameznikom, ki so nam izrazili pismo ali ustno sožalje, za prekrasno cvetje, za spremstvo na njegovi zadnji poti; še posebna zahvala tov. Levičarju za poslovljne besede, godbi Litostroj, učencem 6. d in 8. c razreda šole Hinka Smrekarja ter stanovalcem 14. bloka.

Zena Marija s hčerko Zvonko in Marinko

Božo Lavrenčič

Henrik Mišmaš

lo pretežko. Te lastnosti so mu pripomogle, da je kot skupinovodja vzorno opravljal svoje delo. Svojim delovnim tovarišem je bil vedno iskren in dober sodelavec. Njegova dobra volja in izredna energija sta bili njegovim tovarišem in znancem za vzor.

Vse te lastnosti in njegova ljubezen do narave ter priljubljenost v domačem kraju so mu pridobile mnogo dobrih prijateljev. Ignac Strnišnik je bil zaposlen kot strugar v livarni sive litine. Njegova življenjska pot v začetku ni bila lahka, saj je že

Ignacij Strnišnik

v zgodnji mladosti delal pet let kot kopač v rudniku Zagorje.

V podjetju je bil zaradi svoje vztrajnosti kot dober delavec kmalu prekvalificiran v poklic strugarja. Na tem delovnem mestu je opravljal svoje delo zelo vestno in marljivo. Vsi se ga spominjamo kot dobrega in priljubljenega sodelavca.

Zelo je skrbel za svojo družino, ki ji je po dolgem varčevanju zgradil družinsko hišico.

Da so bili zares priljubljeni, dokazuje veliko število sodelavcev in prijateljev, ki so se udeležili zadnjega slovesa in zasuli njih grobove s cvetjem.

Vsi trije pokojniki so zapustili družine, ki bodo prav gotovo najbolj občutile to izgubo.

Družinam iskreno sožalje.

A.K.

V pokoj je odšla Mara Hariš, dolgoletna uslužbenka v vložišču. Želimo ji, da bi še dolgo let v miru uživala zasluženi pokoj.

ČLOVEK IN DELO

Kadrovanje - načela v praksi

Pod tem naslovom nameravamo objaviti vrsto člankov, kjer ne bomo presojali pravilnosti načel kadrovske politike, ki naj bi bila rezultat samoupravnega dogovora za določeno časovno obdobje, pač pa bi radi ocenili našo vsakdanjo prakso na tem področju. Mislimo, da bo to več ali manj tudi neprijetno spogledovanje z našo miselnostjo ter obračun z dokaj svobodno, včasih tudi anarhično interpretacijo teh načel v praksi.

Vzrok, da obravnavamo prvič dokaj neprijetno temo, je v tem, da že dalj časa dobivamo anonimna pisma, ki kritično obravnavajo vprašanje velikega oziroma odvečnega števila delavcev, predvsem na »režijskih« delovnih mestih. Nikakor ne moremo v celoti zanikati opravičenosti takih kritik in zahtev po zmanjšanju te kategorije delavcev, pač pa lahko zaradi ostrine, včasih tudi nerazsodnosti posameznikov ali skupin, podvomimo v zadostno pretehtanost, predvsem pa v poznavanje dejanskega položaja.

Gledano s stališča ekonomike, je število in struktura zaposlenih rezultat količine in vrste proizvodov za določeno časovno obdobje. Le-ta je izražen v določeni organizaciji, ki zagotavlja funkcionalnost dela ter v sistemizaciji delovnih mest. Nesmiselno bi bilo na tem mestu razpravljati o pravilnosti koncepta naše organizacije, dodali bi lahko le to, da je podjetje v reorganizaciji, ki naj bi jo izpeljali v etapah, kar perspektivno zagotavlja določen napredek tudi v smislu ukinitve »neproduktivnih« delovnih mest.

Poleg ekonomike kot glavnega faktorja pri kadrovanju pa nikakor ne moremo in tudi ne smemo mimo družbene in socialne vloge, ki jo ima delovna organizacija v družbi.

Gre torej za to, v koliki meri upoštevamo moč hladnega računa ekonomike in koliko imamo poslušna za reševanje v družbeno-socialni smeri.

Litostroj v tem pogledu prav gotovo nima lahkega dela. Daleč od tega, da bi hotel zagovarjati »socialno« kadrovske politiko, želel bi le z opisom dejanskega položaja dokazali, da je to razmerje dokaj realno.

Prvi vzrok za večje število delavcev od predvidenega je prav gotovo posledica fazne reorganizacije. Ta številčni višek določene organizacijske enote prav gotovo ni v celoti tudi višek tovarne, kakor tudi ne kvalitativni vi-

šek. Te delavce, ali pa vsaj nekatere od njih, lahko zelo koristno uporabimo na drugih delovnih mestih, saj je v Litostroju še vedno precejšnja fluktuacija delovne sile. Ker je število odhodov režijskih delavcev manjše, je zaradi tega tudi proces premeščanja počasnejši. Kljub temu pa je čisto pametno imeti tako rezervo, saj je v človeka, ki dalj časa dela v neki delovni organizaciji, naloženo latentno znanje, ki je neprecenljive vrednosti. Neumestno bi torej bilo odpuščati take delavce (znane nam morajo biti njihove kvalitete) samo zaradi tega, ker ni prostega delovnega mesta, saj bi slej ko prej bili prisiljeni zaposliti novega delavca, ki ga glede na njegove delovne sposobnosti ne poznamo.

Razlog odvečnega števila delavcev je tudi pomanjkanje dela v posameznih obratih. Konkreten primer smo imeli lansko leto v PE MO. Na spisku odvečne delovne sile je bilo približno 100 delavcev, od katerih jih je preko 30 dobilo tudi odpoved. Kasneje se je izkazalo, da bi te potrebovali v drugih obratih in nekatere, za katere smo menili, da imajo določene kvalitete, smo povabili k ponovnemu sodelovanju. S tem nikakor ne mislim, da bi morali ob tako velikih redukcijah obdržati vse odvečne delavce, menim pa, da je potrebno na podlagi analiz odhodov iz preteklih let določiti, koliko in kakšne delavce bomo v bližnji prihodnosti rabili za kritje fluktuacije. Tudi v tem primeru gre za selektivno politiko, obdržati moramo dobrega delavca kljub trenutnemu pomanjkanju delovnih mest.

Eden od vzrokov za naš tako imenovani »višek« kadra je tudi starost podjetja. Dejali bi, da 20 let ni tako dolga doba za neko tovarno, vendar moramo upoštevati, pod kakšnimi pogoji je nastala. Pri ustanovitvi podjetja je podjetje povabilo k sodelovanju strokovnjake, ki so bili za nas ne-

precenljive vrednosti. Preteklo je 20 let in nekateri izmed njih niso več sposobni opravljati istega dela (ali pa vsaj s takim učinkom) kot takrat, starost in izčrpanost ljudi sta neustavljivi proces. Vendar pa ti ljudje nosijo v sebi nešteto nepisanih izkušenj, s katerimi bi lahko pomagali mlajšim delavcem. Morda mi bo kdo očital, da se spuščam v preveč detajlno analizo problema, češ, saj je ta kategorija delavcev v manjšini. Ni ravno tako! Poglejmo samo spiske 20 in 15-letnikov — kar 640 jih je. Mar je umestno človeka, ki je dolga leta delal v neposredni proizvodnji, premestiti za delovodjo, inštruktorja ali »svetovalca«, skritega pod nazivom, ki ne ustreza njegovemu poklicu? Ali se po mnenju nekaterih izmed nas tudi tu skriva »višek« delovne sile? Če že razčlenjujemo ta problem, potem nikakor ne moremo mimo delavcev, ki so tako ali drugače postali invalidi oziroma dela manj zmožni. Smo podjetje, ki tako rekoč »proizvaja« invalide, njihovo število pa raste iz dneva v dan. Preko 90 jih je in večina od njih so delali ali pa še delajo v neposredni proizvodnji. Ker je njihova delazmožnost zmanjšana, je potrebno take delavce premestiti na lažja delovna mesta, ki so označena kot režijska. To smo dolžni storiti, če pa že pozabimo na dolžnost, pa nas sili na take ukrepe zakon, ki za to kategorijo delavcev določa posebno varstvo. Naše podjetje nima mnogo delovišč oz. delovnih mest, ki bi bila z ozirom na psihofizične zahteve primerna za invalide in prav zaradi tega je višek tako očiten. Proces premeščanja je počasen in iz bolj ali manj objektivnih razlogov mine precej časa, da take delavce razporedimo na delovna mesta, ki so tudi sistemizirana.

Kot smo že uvodoma poudarili, ni naš namen ugotavljati pravilnosti kadrovske politike. Podati smo hoteli zgolj nekaj misli in dejstev za vse tiste, ki žele poglobljeno razmišljati o tem problemu. Nikakor pa to pisanje ni namenjeno tistim, katerim so ta dejstva poznana (morda) bolje kot nam, pa še vedno vedo povedati samo preprost aktivistični stavek — Preveč nas je, ne da bi pri tem prispevali svoj delež za pospešeno reševanje tega problema. Morda bi jih spomnil samo na to, da nas je bilo pred leti preko 3500, ob manjšem obsegu proizvodnje, in da nas je danes nekaj nad 3100. Tendencia po zmanjševanju kadra je še vedno aktualna in to morda danes bolj kot kdajkoli poprej.

A. Stržinar

Na katerih delovnih mestih se zavarovalna doba šteje s povečanjem

Komisija, v kateri je sodeloval predstavnik Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje, predstavnik občinskega upravnega organa, ki je pristojen za inšpekcijo dela, in predstavnik podjetja, je pregledala material, ki smo ga pripravili in na osnovi določil novele Temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju (Uradni list SFRJ, št. 17/68) in Zakona o delovnih mestih ugotovila, da so v našem podjetju naslednja delovna mesta, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem:

1. delovna mesta peskarjev, ki v kabini peskajo odlitke — vsakih 12 mesecev dela na tem delovnem mestu se šteje za 15 mesecev zavarovanja;
2. delovna mesta delavcev, ki njihovo delo kontinuirano obsega formanje (ročno in strojno) ne pa tudi pripravo in dr. — vsakih 12 mesecev dela na tem delovnem mestu se šteje za 14 mesecev zavarovanja;
3. delovna mesta talilcev (ponvičarjev) pri kontinuiranem ulivanju — vsakih 12 mesecev dela na tem delovnem mestu se šteje za 14 mesecev zavarovanja;
4. delovna mesta delavcev v čistilnici odlitkov (brusilnici gonilnikov), ki delajo z ročnimi in stabilnimi brusilniki — vsakih 12 mesecev dela na tem delovnem mestu se šteje za 14 mesecev zavarovanja;
5. delovna mesta delavcev, ki ročno in na stresalni rešetki iztresa odlitke iz form — vsakih 12 mesecev dela na tem delovnem mestu se šteje za 14 mesecev zavarovanja;
6. delovna mesta delavcev, ki ročno ali s pnevmatičnim orodjem izbijajo jedra (upoštevani so bili pripravljavci peska, ki opravljajo izpraznjevanje, sejanje in mešanje) — vsakih 12 mesecev dela se šteje za 14 mesecev zavarovanja;
7. delovna mesta delavcev, ki najmanj 80 % skupnega dejanskega delovnega časa v letu pre-

bijejo kot zidarji pri zidanju električnih peči za proizvodnjo železovih zlitin — vsakih 12 mesecev dela na teh delovnih mestih se šteje za 15 mesecev zavarovanja.

Za vse delavce, ki so na omenjenih delovnih mestih delali od 1. 9. 1947, bo podjetje na osnovi obstoječe evidence uveljavilo podaljšano štetje zavarovalne dobe. Poudarjam pa, da se ta doba prizna le v primerih, ko je delavec delal na takem delovnem mestu skupaj najmanj 5 let.

Beneficirana doba za omenjena delovna mesta se uveljavlja za obdobje od 15. 5. 1945 dalje.

Delavcem, ki so delali na delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, se starostna meja za pravico do starostne pokojnine zmanjša v sorazmerju s povečanjem zavarovalne dobe, in sicer:

— eno leto za vsakih 6 let dela na delovnih mestih, na katerih se 12 mesecev dejanskega dela šteje za 14 mesecev zavarovanja in

— eno leto za vsakih 5 let dela na delovnih mestih, na katerih se 12 mesecev dejanskega dela šteje za 15 mesecev zavarovanja.

V kolikor pa bi kdo želel dodatna pojasnila, se lahko obrne na socialno delavko ali pravnika v kadrovski službi.

M. K.

Tudi menza ni vse...

Za prehrano članov kolektiva je bila pred leti zgrajena moderna samopostrežna restavracija, ki sodi med najlepše tovrstne objekte v Ljubljani. Nobena skrivnost ni, da se v litostrojski menzi dobro in poceni je. O tem pričča tudi dolga vrsta abonentov iz našega in drugih kolektivov, ki se po drugi uri zvrstijo za mizami restavracije.

O dolgi vrsti čakajočih na hrano pa ni sledu dopoldne, niti takrat ne, ko imajo delavci pol ure odmora, ki jo izkoristijo za dopoldansko malico. Menza je skoraj prazna, le tu in tam je videti zasedeno mizo. Toda še ti redki gostje niso Litostrojčani. Oni so ta čas v tovarni, »zaprti« in primorani jesti enolončnico (samo ene vrste), ki jo pripeljejo iz menzne kuhinje. Uživamo jo seveda stoje, utesnjeni v ne-

ustreznih prostorih »bifeja« v obdelovalnici. Pri tem moraš paziti, da z nepremišljenim okretom telesa ne izbiješ sosedu iz rok žlice. Pred seboj pa gledaš skladovalnico krožnikov z ostanki hrane, ki so jo pustili tisti, ki so jedli pred teboj. Še dobro, da nekateri ne vzdrže v tej gneči ter si odnesejo krožnik s hrano na ploščad pred obdelovalnico. Tu sedijo na tla in vsaj v miru pomalicaajo. Če pa slučajno zunaj ni moč jesti, je stiska še večja. Če imaš srečo, si priboriš prostor ob radiatorju, nanj postaviš svoj topel obrok in ješ, rahlo se vzpenjaajo na prstih nog.

Nekaj deset metrov stran pa sameva prazna menza — litostrojska menza, kjer si lahko izbereš malico med enolončnico, fižolovo ali paradižnikovo solato, golažem, vampi, segedin golažem, lahko pa si privoščiš tudi topel čaj. Seveda pa ne smeš biti Litostrojčan, ki delaš v prvi izmeni. Vsa ta izbrana jedila so namenjena delavcem iz tistih podjetij, kjer se jim ne zdi vredno zgraditi obrata družbene prehrane ali kako drugače organizirati malico v samem kolektivu. Mi tak obrat imamo, ni pa nam sojeno malicati v njem. Mi pa ne moremo uspeti v tem, da bi lahko jedli sede v naši menzi, da bi bili kulturno postreženi in da bi izbrali hrano po svojem okusu.

Smo res tako nedisciplinirani, da nas ni izpustiti izza »rešetk« in nam omogočiti malico v menzi?

Od pol devetih dopoldne do enajste ure bi se ob primerni razdelitvi polurnega odmora lahko razvrstili vsi Litostrojčani.

Človeku seveda ni vseeno, kje in kako je.

LA Lucu

Svet je gledališče, kjer igrajo glavne vloge najslabši igralci.

Aristofan

Kje je ostal odmev?

V predzadnji številki časopisa smo objavili kratek sestavek z naslovom »Sodelujte z nami«. Namen tega sestavka je bil, dobiti čimveč mnenj glede noveletnega praznovanja in obdaritve otrok. Žal je sestavek naletel na gluha ušesa in odmeva nanj ni bilo. Sprašujemo se, ali znamo res samo kritizirati, pomagati pa ne?

Pričakovali smo sodelovanje, ki bi nam omogočilo izbiro najbolj primerne oblike noveletne obdaritve otrok, a ker tega sodelovanja ni bilo, je moral izvršni odbor sindikata sam presoditi, katera oblika bi bila najbolj primerna. Po temeljitih pretrahu je izvršni odbor skupaj s predsedniki sindikalnih podružnic menil, da je najbolj primerna oblika noveletnega obdarovanja, da se Osnovni šoli Hinka Smrekarja, nad katero ima Litostroj patro-

nat, dodeli znesek 2.000 din za nakup kolektivnega darila in znesek 800 din vzgojnovarstveni ustanovi Litostroj za nakup prav tako kolektivnega darila za predšolske otroke. Ostala sredstva pa bomo porabili za odkup dveh predstav v Mestnem gledališču, ki bosta 23. in 24. decembra ob 16. uri. Obe predstavi bo obiskal dedek Mraz, ki bo otroke od 2. do 7. leta starosti obdaroval z enotnimi zaviti v vrednosti okrog 15 din.

Ob koncu želim le rahlo potrkati na vest vseh tistih, ki bi lahko sodelovali z nami, pa nočejo. Če le-ti ne bodo zadovoljni in bodo mnenja, da bi bila praznovanje in obdaritev na drug način bolj primerna, naj se spomnijo na to, da so bili tudi oni naprošeni, da bi sodelovali s predlogi.

M. K.

Prejšnji mesec je odšla v pokoj Ivanka Novak, izvajalka livarskih sponk. Želimo ji mirno življenje v pokoju.

Rešitve nagradne križanke pošljite na uredništvo časopisa do 15. I. 1969. Prve tri izžrebane nagrajence čakajo lepe knjižne nagrade.

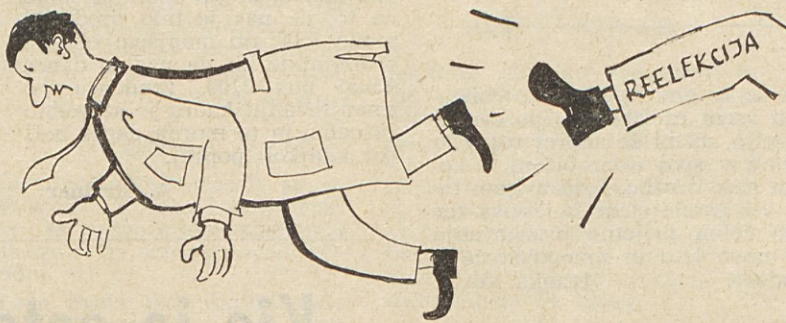
(podobno humoreski)

»Podjetje je dobilo veliko naročilo. Delali so noč in dan, brisali čelo, obliko z znojem, nekateri so si celo uničili dober denar živcev. Projektanti so projektirali, tehnologi so se ubijali z najustreznejšo tehnološko rešitvijo, obratovodje, mojstri in drugi vodje so koordinirali, strugarji, rezkalci, monterji itd. pa so obupno garali.

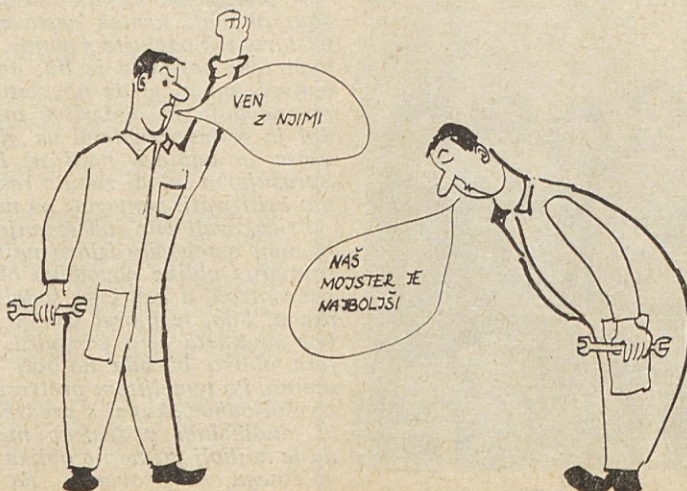
Andrej Stržinar

Reka

Kaj je po poklicu?

»Kam pa tako hitro?«

Dva obraza

MISEL NA ČRTICAH

1. — — — I L — I K
2. G — — — A
3. M — R — —
4. — — — V I Z I J A
5. — — — A — —
6. O — — — — V A L C I
7. — A H — — — A
8. — — — — Ć A
9. — — — J I — —
10. P O — — — —

Črke na črticah dajo misel
španskega pisatelja Cervantesa.

IZBRANE MISLI

Kdor pijan ubija, ga obesijo
treznega.

J. Heywood

Svoboda je pravica, da delamo
tisto, kar dovoljujejo zakoni.

Montesquieu

Ljudje tako kot psi lajajo na vse, kar je novo in nepoznano.

Machiavelli

Najbolj neumen je tisti, ki je
v lastnih očeh moder.

Sokrat

Za državo je samo ena stvar dražja od dobrega šolskega sistema — nepismenost.

Harold Wilson

MISLI O ŽENSKAH

Ženska govori z enim moškim, gleda drugega, a misli na tretjega.

Manzoni

Ženska brez sramežljivosti je
kot kruh brez soli.

Arabski pregovor

Moški se mora odločiti — ali
ženske ljubiti, ali pa jih poznati.

A. Chanfort

Moški se razlikujejo med seboj
kot nebo in zemlja, a ženske kot
peklo in nebo.

F. Tennsyn

Možje delajo zakone, ženske pa navade.

A. Guilbert

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilagami) v nakladi 5800 izvodov — Uredja ga uredniški odbor — Glavni urednik dr. Branko Vrčon — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Tel. uredništva 313-511 (h. c.), telefon glavnega urednika 580, odgovornega 415 — Cena posamezni številki v prodaji 50 Sdin — Poština plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru.